

Watervogels en roofvogels in januari 1992

Piet van Vliet

Inleiding

Als opwarmertje voor de volgende water- en roofvogeltelling volgt hieronder het verslag van de telling van 1992. Eerst worden de telomstandigheden beschreven zoals teldata, gebieden, tellers en het weer.

De resultaten van de telling van watervogels worden in tabelvorm weergegeven, met een toelichting op een beperkt aantal interessante zaken. Als u de tabel zelf ook goed bekijkt vindt u wellicht nog meer in het oog springende aantallen. Ook worden vergelijkingen getrokken met andere jaren en met landelijke resultaten. De gegevens van de roofvogels, die we natuurlijk weer hebben meegenomen, volgen daarna. Ook daarbij zit een aantal opvallende resultaten.

Teldata, gebieden en tellers

Door de meeste tellers is de telling gehouden in het voorkeursweekend van 18/19 januari. Slechts enkelen hebben gebruik moeten maken van de hiervoor beschikbare ruimere periode van 11-26 januari.

De samenwerkende organisaties in Noord Holland (SVN) hebben een aangepaste en verfijndere gebiedsindeling gemaakt voor deze en andere tellingen. Dat betekende dat ons verzocht werd een groter aantal, deels kleinere gebieden te tellen. Daarnaast is binnen onze eigen VWG de wens geuit, mede in het kader van de uit te brengen avifauna, de gehele Haarlemmermeer te dekken.

Een en ander betekende het werven van extra tellers en het herschikken van gebieden. Dit is wonderwel gelukt en voor het eerst zijn we er in geslaagd daadwerkelijk het hele gebied te tellen. Dat hield in dat de 31 gebieden werden verdeeld in 63 deelgebiedjes, die door 39 tellers werden doorkruist. Voorwaar een prestatie en hulde aan alle tellers. Het zijn er eigenlijk teveel om op te noemen, maar omdat we ze volgende keer weer nodig hebben, heb ik dat toch maar gedaan. Hopelijk is niemand vergeten, want vaak lopen er nog anoniemi mee.

In de tabellen zijn de telgebieden samengevoegd tot 5 grotere gebieden, n.l. de AW-duinen, IJmuiden (pier, strand, haven en

Noordzee-kanaal tot de pont), het recreatiegebied Spaarnwoude (van de Hekslootpolder tot Halfweg en van het Noordzeekanaal tot de spoorlijn), de Haarlemmermeer (inclusief de hele Ringvaart) en het restgebied. Dit laatste omvat al het overige duingebied, de binnenduinrand en het stedelijk gebied van IJmuiden tot Hillegom.

Het weer

Januari was volgens 'de Bilt' een vrij normale maand, met 14 dagen vorst en 5 ijsdagen (met een temperatuur die de hele dag onder 0 blijft). De kou kwam pas na het eigenlijke telweekend, en wel in de tweede week van de telperiode. Er ontstond flink wat ijs op de sloten, maar dat heeft geen invloed gehad op de resultaten, omdat praktisch niemand toen geteld heeft. Op zaterdag 18-1 was het vrij zonnig en droog, maar de zondag-tellers hadden pech: het was vrij koud en winderig en er was, op een uurtje in de middag na, de hele dag (mot)regen.

De watervogels

Het totaal aantal getelde watervogels (ca. 25000) is praktisch gelijk aan dat van vorig jaar (zie tabel 1). Hierbij moet echter worden aangetekend dat door het volledig tellen van de Haarlemmermeer inclusief de Ringvaart de verhoudingen wat schreef getrokken zijn. Het extra getelde gebied was goed voor ongeveer 5000 vogels. Hierdoor is er dus eigenlijk sprake van een terugval en is de koppositie van de Haarlemmermeer in de vijf gebieden wat geflatteerd. Toch, in het totaal ruim 9000 vogels is niet slecht.

Om nog even met de grote getallen door te gaan: de top 5 (soorten waarvan meer dan 1000 exemplaren zijn geteld) bevat nog dezelfde soorten. De Meerkoet bleef de talrijkste soort met 7200 exemplaren, nu gevolgd door de Wilde Eend met 7000 exemplaren, vooral dankzij (alweer) de Haarlemmermeer.

De Kuifeend is vrij constant met 2900 exemplaren, terwijl de Smient zijn 2e plaats moest opgeven en nu met 2500 exemplaren op de 4e plaats staat. Tenslotte het populaire Waterhoen dat vast op nr. 5 staat met bijna 1400 exemplaren.

Wat valt er nog meer op in de tabel? De Dodaars is een stuk minder vertegenwoordigd, maar niet abnormaal door de jaren heen. De Roerdomp is weer gezien, twee in de AW-duinen, één in het Kraansvlak en één aan de Ringvaart bij Heemstede.

Honderden Rietganzen en Kolganzen waren aanwezig in de Haarlemmermeer, een opvallend verschijnsel waar al eerder over is gepubliceerd (Cottaar, 1991). Het hogere aantal Nijlganzen dan

vorig jaar geeft alleen maar een beter beeld van de werkelijke aanwezigheid. De meeste zoetwatereenden zijn in kleinere aantallen geteld. Op het zoute water was ook de IJseend weer duidelijk van de partij.

Tabel 1. Aantallen getelde watervogels in januari 1992 in Zuid-Kennemerland per deelgebied, met een vergelijking met de totaalaantallen in januari 1991.

Soort	Totaal 1991	Totaal 1992	AWD	IJ- muid.	Sp'n- woude	H'lem meer	Rest
Roodk. duiker		1		1			
Parelduiker		1		1			
Dodaars	180	97	35	12	48	1	1
Fuut	246	252	14	38	69	81	50
Roodhalsfuut		1		1			
Kuifduiker	1	1		1			
Aalscholver	182	177	26	62	77	10	2
Roerdomp		4	2			1	1
Bl. Reiger	125	162	24	5	34	85	14
Knobbelzwaan	251	205	73		77	30	25
Kleine Zwaan		8	2		6		
Wilde Zwaan	32	40	39			1	
Rietgans		456				456	
Kolgans	60	159				159	
Grauwe Gans		4			4		
Soepgans	54	132			6	12	114
Can. Gans		1					1
Brandgans		1				1	
Rotgans	26						
Nijlgans	63	114		2	42	39	31
Casarca		4			4		
Bergeend	22	31	4		12	15	
Mand.eend	2	2					2
Smient	5719	2492			2459	5	30
Krakeend	522	412	62	24	303	10	13
Wintert.	343	203	75		83	43	2
Wilde Eend	4784	7048	341	394	1099	4022	1192
Soepeend	103	453				205	248
Pijlstaart	5	7	6			1	
Slobeend	177	75	18		35	6	16
Tafeleend	516	468	188		64	178	38
Kuifeend	3025	2939	1075	411	725	582	146
Toppereend		6		6			

Krooneend		1	1				
Witoogeend		1	1				
Eidereend	143	180		180			
IJseend	9	9		9			
Zw. Zeeëend	1						
Brilduiker	110	83	79	3			1
Nonnetje	10	10	10				
Mid. Zaagbek	39	16		16			
Gr. Zaagbek	87	84	49		1	17	17
R. Stekelst.	1	1		1			
Waterral	9	2	1			1	
Waterhoen	1292	1388	17	10	208	328	825
Meerkoet	6398	7208	1301	706	1615	2726	825
Zeekoet	4						
Totalen	24541	24941	3443	1883	6971	9015	3629

Tenslotte kijken we nog even naar de beschikbare landelijke gegevens, nl. uit 1990 (v.d. Bergh, 1992). Onze 20000 vogels zijn ongeveer 1,5% van het landelijke totaal. De volgende soorten waren toen bij ons relatief sterk vertegenwoordigd:

- Dodaars 6% van de 2100 exx. van het landelijke totaal
- Krakeend 7% van de 3200 exx. van het landelijke totaal
- Krooneend 40% van de 17 exx. van het landelijke totaal
- Waterhoen 11% van de 11000 exx. van het landelijke totaal,

De roofvogels

Wat onmiddellijk opvalt (zie tabel 2), is de geweldige stijging van 71 naar maar liefst 159 exemplaren. Ook hier speelt natuurlijk weer het 'Haarlemmermeer-effect' een rol. Als we dat verrekenen blijft er toch nog een flinke stijging over, naar bijna 100 exemplaren, wat nog niet eerder is voorgekomen. Goed te zien is dat dit veroorzaakt wordt door de Buizerd en de Torenavalk. Diverse tellers hebben meer dan 5 Buizerds gezien en de waarnemingen komen uit de helft van alle gebieden. De Torenavalk is ook in meer dan de helft van de gebieden waargenomen, maar is toch geconcentreerder aanwezig. De vraag is dan of er een relatie is met betere broedresultaten. Vreemd genoeg was 1991 niet zo'n goed torenvalkenjaar, maar wel het jaar daarvoor (mond. med. B.J. Bol). Daarnaast mag de Havik niet onvermeld blijven: een aantal van 5 exemplaren is nog niet eerder geteld. In 1988-90 waren het

er steeds 3. Alle waarnemingen komen uit dezelfde 'hoek', n.l. Duin & Kruidberg, Kraansvlak en Koningshof. Misschien even opmerkelijk is wel de Bruine Kiekendief, in, hoe kan het ook anders, de Haarlemmermeer. Bij ons is deze soort in de winter toch een zeldzaamheid.

Tabel 2. Aantallen getelde roofvogels in januari 1992 in Zuid-Kennemerland per deelgebied, met en vergelijking met de totaalaantallen in januari 1991.

Soort	Totaal 1991	Totaal 1992	AWD	IJ-muid.	Sp'n-woude	H'lem meer	Rest
Bruine Kiek		1				1	
Blauwe Kiek	4	5	3			2	
Havik	1	5					5
Sperwer	29	24	15		1		8
Buizerd	10	64	11	7	9	23	14
Torenvalk	19	55	1	2	6	36	10
Smelleken	1						
Ransuil	7	5				5	
Totalen	71	159	30	9	16	67	37

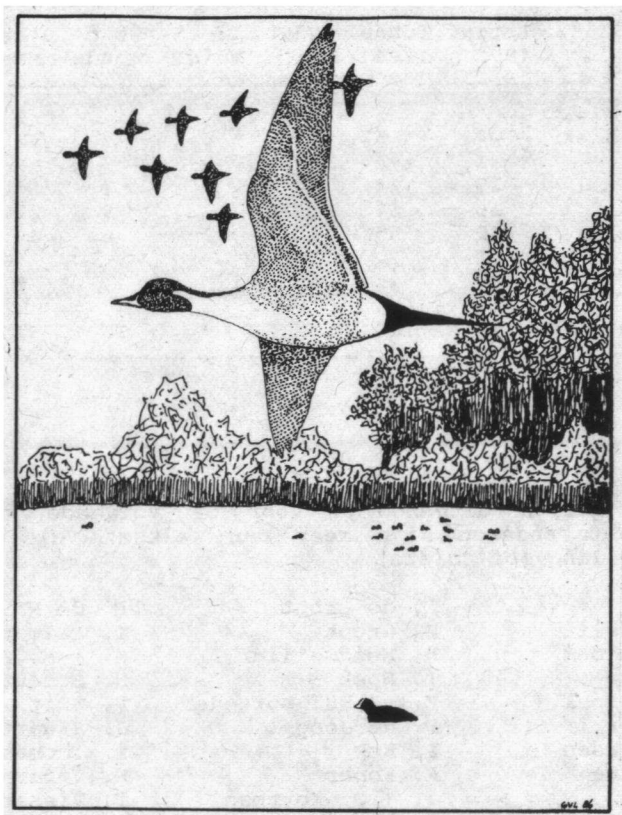
Tot slot

Onderstaande tellers worden hartelijk bedankt en worden natuurlijk gelijk uitgenodigd voor de volgende keer (datum volgt). Ook anderen zijn meer dan welkom: vele ogen maken lichte telling (of zoiets).

F. Alink	F. de Groot	P. de Nobel
H. Assendelft	H. Groot	T. Salman
F. + T. Bloem	H. Heidweiler	M. + M. Schalkwijk
H. Boddeke	T. Hoek	H. Schouten
H. Boersbroek	E. v. Huijssteeden	R. Smit
F. Cottaar	P. de Jong	J. Stuart
C. v. Deursen	P. Kok	P. Thomas
E. Dijkstra	A. Koper	H. Vader
F. Dorèl	J. + Z. Kottman	T. Visser
H. Fonteyne	G. v. Leeuwen	W. v. Vlaardingen
S. Geelhoed	C. Looij	P. v. Vliet
L. v. Goor	R. Luntz	J. Weyers

Geraadpleegde literatuur

- Bergh, L.M.J. van den, 1992. Watervogeltelling in januari 1990. *Limosa* 65: 23-27.
- Cottaar, F., 1991. Rietganzen in de Haarlemmermeer. *Fitis* 28: 186-191.
- Vliet, P. van, 1991. Watervogels en roofvogels januari 1991. *Fitis* 28: 174-178.

Sfeervol plaatje van het Renbaanveld in de AW-duinen met vliegende Pijlstaart op de voorgrond. Tekening: Guido van Leeuwen.